

Mijn Pad: Een routeplanner voor jongeren op weg naar zelfstandigheid

De begeleiding van jongeren met meerdere complexe problemen in de residentiële Jeugdzorg(Plus) sluit nog onvoldoende aan bij wat jongeren in deze levensfase nodig hebben. Idealiter bevordert het begeleidingstraject de ontwikkeling van autonomie, zelfinzicht en zelfvertrouwen, zodat jongeren vorm geven aan hun maatschappelijke participatie op een manier die bij hun past. Kenniscentrum Zorginnovatie van Hogeschool Rotterdam heeft samen met jongeren en professionals het meetinstrument 'Mijn Pad' ontwikkeld. Mijn Pad ondersteunt jongeren bij het maken van keuzes over hun leven en toekomst en helpt om stap voor stap hun eigen pad te vinden en te volgen.

Autonomie ontwikkeling in de adolescentie

Autonomie is een belangrijke ontwikkelingstaak in de adolescentie. Autonomie of zelfstandigheid betekent dat jongeren keuzes maken waar zij zelf achter staan, keuzes die passen bij hun manier van in het leven staan. Een uitgangspunt is dat autonomie een voorwaarde is voor participatie; dat wil zeggen dat het meetinstrument de ontwikkeling in kaart brengt van participatie zoals de jongere dat zelf wil en de stem van de jongere (beter) laat horen. Een ander uitgangspunt is dat deze jongeren weliswaar problemen hebben, maar daarnaast ook veel talenten en mogelijkheden.

Participatie van jongeren en professionals

Het meetinstrument Mijn Pad is samen met jongeren en professionals gemaakt, zodat het zo goed mogelijk aansluit bij wat jongeren nodig hebben om zelf keuzes te maken over hun leven en toekomst. Het onderzoek verliep in vier fasen: 1. Verkenning van de leefwereld van de jongeren, 2. Verkenning van de ontwerp-eisen van het instrument, 3. Ontwerpen, uittesten en bijstellen van het instrument, 4. Onderzoeken van de toepasbaarheid in de praktijk. Bij de start zijn twee jongerenadviseurs geworven en zij zijn voorafgaand aan en tijdens het onderzoek geconsulteerd. Hun adviezen zijn verwerkt in het onderzoek en in het instrument.

Mijn Pad

Mijn Pad is een semi-gestructureerd vragenboekje geworden. Het eigenaarschap ligt bij de jongere: zij kiezen zelf de onderwerpen waarover zij in gesprek willen, en of ze Mijn Pad alleen invullen of met iemand die zij zelf uitkiezen. Zij bepalen ook hoe het wordt bewaard. Mijn Pad sluit af met een score-overzicht, waarmee zij een stappenplan en actieplan kunnen maken. Tijdens het uittesten bleek dat jongeren de keuzevrijheid en het eigenaarschap van Mijn Pad aantrekkelijk vinden. En volgens de professionals kiezen zij onderwerpen uit waar zij op dat moment ook echt mee bezig zijn. Wel bleek het soms lastig om in de begeleiding gelegenheid te vinden om met Mijn Pad aan de slag te gaan en bleek er behoefte te zijn aan een digitale versie van Mijn Pad.

Ruimte maken voor regie

Het onderzoek waarbinnen Mijn Pad is ontwikkeld laat ook zien welke contextuele factoren van invloed zijn op de ontwikkeling van eigen regie en participatie. Cruciaal bleek de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon, een open en onbevooroordeelde houding van professionals, en dat de begeleiding rekening houdt met het gegeven dat vooruitgang in kleine stapjes gaat. Ook bleek dat het soms nodig is een vicieuze cirkel te doorbreken, waarbij vooral normatief en bestraffend gereageerd wordt op moeilijk, heftig of grensoverschrijdend gedrag. Juist dan is het belangrijk, maar ook moeilijk, om de achterliggende boodschap te horen.

Conclusie

Mijn Pad lijkt een geschikt instrument om toe te passen bij de begeleiding van jongeren in de residentiële jeugdzorg op weg naar zelfstandigheid. Het is een uitdaging voor professionals en voor de organisatie om daarbij voorwaarden te scheppen en te bewaken die ruimte maken voor eigen regie en eigenaarschap.

Meer informatie

Raadpleeg voor meer informatie het eindrapport: Bramsen I., Willemse, C.P., Kuiper, C.H.Z., en Cardol, M. (2015). Mijn Pad, mijn leven, mijn toekomst. Ontwikkeling van een routeplanner voor jongeren in de jeugdzorg. Eindrapport. Rotterdam: Kenniscentrum Zorginnovatie van Hogeschool Rotterdam & Horizon Jeugdzorg en Onderwijs, Rotterdam.

Dit eindrapport staat op de website van Mijn Pad: hr.nl/mijnpad.

Voor mijzelf zorgen (p. 6)	Mijn vrienden, vriendinnen (p. 9)	Mijn school, mijn opleiding (p. 11)
Mijn vrije tijd (p. 13)	Mijn plek, mijn huis (p. 15)	Mijn werk (p. 17)
Mijzelf, hoe ik mij voel (p. 19)	Mijn vriend(in) (p. 22)	Mijn familie (p. 24)
Mijn leven tot nu toe (p. 27)	Mijn keuzes, mijn toekomst (p. 29)	Mijn begeleiding, mijn plan (p. 34)

De ontwikkeling van Mijn Pad is mogelijk gemaakt door een subsidie van de provincie Zuid-Holland.

Mijn Pad is ontwikkeld door de onderzoeksgroep Disability Studies, Diversiteit in Participatie van Kenniscentrum Zorginnovatie (Hogeschool Rotterdam) in samenwerking met jongeren en professionals van Horizon Jeugdzorg & Onderwijs en Cardea. Bij de pilotstudie zijn ook Stek Jeugdhulp en Trivium Lindenhof betrokken.